

Vergaderjaar 2015–2016

34 264

Wijziging van de Mediawet 2008 in verband met het toekomstbestendig maken van de publieke mediadienst

E

NADER VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP¹

Vastgesteld 22 december 2015

1. Algemeen

De Eerste Kamer heeft op dinsdag 15 december 2015 besloten dat het onderhavige wetsvoorstel niet vóór 1 januari 2016 wordt behandeld en de wet derhalve niet van kracht wordt. De leden van de **CDA**-fractie vragen de regering om geen stappen te zetten in de geest van de voorliggende wetswijziging. Dat betekent geen onomkeerbare stappen, maar evenmin stappen met financiële of inhoudelijke gevolgen. Graag horen deze leden een toezegging van de regering op dit punt. Eveneens vragen deze leden de toezegging van de regering dat voorgenomen programma-aankopen door de NPO achterwege blijven. Verder gaan deze leden ervanuit dat onder meer benoemingen in het kader van de aangepaste wetgeving achterwege blijven en de NPO niet optreedt als sturingsorgaan. Is de regering bereid om voorafgaand aan de beantwoording van alle vragen die hierna worden gesteld, deze toezeggingen te doen?

De leden van de CDA-fractie zijn teleurgesteld over de beantwoording van de eerder door deze en andere leden gestelde vragen met het oog op de voorgenomen wijziging van de Mediawet. Een aantal vragen is in de ogen van de leden van deze fractie onvoldoende of zelfs helemaal niet beantwoord. De leden van deze fractie zien graag dat deze vragen alsnog inhoudelijk worden beantwoord. Bovendien heeft het vorige week door de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gevoerde overleg met een aantal deskundigen² geleid tot aanvullende vragen en ook deze vragen zien de leden van de CDA-fractie graag beantwoord voordat kan worden overgegaan tot een vervolgprocedure.

¹ Samenstelling:

Nagel (50PLUS), vac. (VVD), Ten Hoeve (OSF), Huijbregts-Schiedon (VVD), Koffeman (PvdD), De Vries-Leggedoor (CDA) (*voorzitter*), Beuving (PvdA), Ganzevoort (GL), Martens (CDA), Sent (PvdA), Van Strien (PVV), Bruijn (VVD), Gerkens (SP), Kops (PVV), Van Apeldoorn (SP), Atsma (CDA), Bikker (CU), Van Hattem (PVV), Köhler (SP), Krikke (VVD), Nooren (PvdA), Pijlman (D66), Rinnooy Kan (D66), Schalk (SGP), Schnabel (D66) (*vice-voorzitter*)

² Zie het videoverslag op <https://www.youtube.com/watch?v=Yf13C7EvAhE>

De leden van de **SP**-fractie hebben kennisgenomen van de memorie van antwoord. Zij hebben nog vragen aan de regering.

De leden van de fractie van de **PvdA** hebben met grote zorg kennisgenomen van de memorie van antwoord bij het wetsvoorstel Toekomstbestendig maken van de publieke mediadienst. Zij staan voor een onafhankelijke en pluriforme publieke mediadienst als cruciaal onderdeel van ons democratisch bestel. En zij menen dat de interpretatie van het voorliggende wetsvoorstel in de memorie van antwoord door de regering blijkt geeft van een in hun ogen te grote politieke invloed op de publieke mediadienst. Graag maken zij derhalve gebruik van de gelegenheid de regering hierover enkele indringende vragen te stellen.

De leden van de fractie van **GroenLinks** hebben al een aantal vragen in de eerste ronde gesteld, waarop de regering ook heeft geantwoord. Naar aanleiding van de antwoorden en de hoorzitting van 8 december 2015 blijft nog een aantal vragen over. Vooraf daar aan: zo goed als zeker zal de nieuwe Mediawet niet vóór 1 januari 2016 zijn behandeld. Kan de regering separaat en met voorrang aangeven dat geen onomkeerbare stappen worden gezet en aangeven welke onderdelen van het Concessiebeleidplan van de NPO per 1 januari niet tot uitvoering komen, zolang er geen wettelijke basis voor is? Verder hebben de leden van de GroenLinks-fractie nog inhoudelijke vragen.

De leden van de fractie van de **ChristenUnie** hebben kennisgenomen van de memorie van antwoord. Zij constateren dat een aantal van hun vragen niet of slechts ten dele is beantwoord en hebben een aantal aanvullende vragen. Zij kijken uit naar het antwoord van de regering.

De leden van de **PvdD**-fractie willen de regering enkele vervolgvragen stellen met betrekking tot het wetsvoorstel. De voorgestelde wet en de daaruit voortvloeiende werking van de NPO lijken in strijd te zijn met artikel 7 van de Grondwet en artikel 10 van het EVRM. Daarnaast hebben diverse experts zich tijdens de deskundigenbijeenkomst in de Eerste Kamer van 8 december 2015 uitgesproken over het ontbreken van duidelijkheid op tal van punten in de wet. Graag zien deze leden opheldering van de regering op onderstaande genoemde punten in relatie tot invoering van de wet per 1 januari 2016.

De leden van de fractie van **50PLUS** bedanken de regering voor het beantwoorden van de gestelde vragen. Het zijn deze antwoorden alsook het op 8 december jl. gehouden rondetafelgesprek die nieuwe vragen oproepen.

Het lid van de fractie van de **OSF** heeft naar aanleiding van de memorie van antwoord nog enkele vragen.

2. Naar een toekomstbestendige publieke omroep

Allereerst zouden de leden van de **CDA**-fractie graag van de regering willen weten welk probleem of knelpunt door de voorgenomen wetswijziging wordt opgelost. Tijdens het gesprek met deskundigen werd eveneens deze vraag opgeworpen. Niet minder relevant is de kritiek van de zijde van deskundigen op veronderstelde strijdigheid met de Grondwet (artikel 7) en/of het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (artikel 10). In dit verband hebben deze leden eerder gewezen op het rapport van Stibbe en gevraagd om een inhoudelijke reactie op het betreffende rapport. Deze leden kunnen niet uit de voeten met de eerder uitgebrachte reactie. Daarom vragen deze leden nu het oordeel van de

Landsadvocaat op het rapport van Stibbe en meer in het bijzonder de genoemde strijdigheid met de Grondwet en het EVRM.

De regering stelt in de memorie van antwoord dat als de wet niet op 1 januari 2016 in werking kan treden de publieke omroep delen uit zijn eigen plannen niet kan uitvoeren. De leden van de CDA-fractie vragen de regering hier nader op in te gaan. Een deel van deze plannen is immers op gezag van de Staatssecretaris in het Concessiebeleidsplan terecht gekomen omdat er rekening moest worden gehouden met de nieuwe Mediawet. De publieke omroepverenigingen hebben aangegeven ook zonder de wet toekomstbestendig te kunnen zijn. Deze leden zijn benieuwd of de regering deze constatering deelt. Zo nee, waarom niet?

De regering zegt in haar beantwoording dat deze wetswijziging nodig is omdat het medialandschap snel verandert en de slag om de kijker anders verloren wordt. Zij noemt hierbij met name het nieuwe kijkgedrag van het publiek, video on demand, vloggers en binge kijken. Er zullen volgens de regering noodzakelijke wijzigingen moeten worden doorgevoerd. Vooral nog lijken die wijzigingen met name te liggen op het vlak van de zeggenschap. De leden van de **SP**-fractie missen een heldere visie op die nieuwe ontwikkelingen. Wat is de visie van de regering? Hoe gaat het medialandschap er in de toekomst uitzien en wat hebben we nodig om een goed publiek bestel ruimte te laten hebben in die veranderende wereld? Om deze vraag te kunnen beantwoorden, is het van belang te weten wat de publieke taak is van de omroep. Het lijkt alsof de regering daar wel een idee van heeft, maar niet een gedeelde visie wil neerleggen welke als basis zou moeten dienen voor de voorgestelde maatregelen. Waarom is de regering ervan overtuigd dat deze wijziging gaat leiden tot de juiste veranderingen in het publieke bestel? Welke kant moet de publieke omroep dan op? En hoe gaat deze wetswijziging hier aan bijdragen?

De leden van de fractie van de **ChristenUnie** vroegen welk perspectief de regering wenselijk vindt voor het omroepbestel als geheel en de omroepverenigingen als onderdeel daarvan in de komende decennia. Zij wensen een nader antwoord op deze vraag. Natuurlijk begrijpen ze dat de focus op de drie aangekondigde stappen van het regeerakkoord lag, maar ze missen welk eindbeeld nu wenselijk is voor het publieke mediabestel en in het bijzonder de omroepverenigingen. Vindt de regering dat met deze wetswijziging alle noodzakelijke aanpassingen voor de komende vijf en ook de komende tien jaar gedaan zijn? Hoopt de regering op versterking van de omroepverenigingen of ziet ze deze in de huidige tijd niet meer groeien? De leden van de fractie van de ChristenUnie merken op dat de wortels van het Nederlandse mediabestel juist in de georganiseerde pluriformiteit liggen en dat dit bepalend is voor de huidige unieke inrichting. Zij vragen de regering of inzichtelijk te maken is hoe het bereik van de publieke mediadienst in omliggende landen is in de breedte van de samenleving. Zij hebben de indruk dat het Nederlandse publieke mediabestel in vergelijking met andere landen een groot bereik heeft. Deze leden vragen de regering ook om concreter te benoemen welke doelstellingen er zijn voor de uitbreiding van het bereik en hoe deze zullen worden gemeten. Deze leden vragen ten slotte of er wetenschappelijke inzichten bestaan die een onderbouwing vormen voor de huidige voorgenomen maatregelen.

Tijdens het genoemde rondetafelgesprek werd er van diverse kanten betoogd dat de voorliggende wet in strijd is met artikel 7 van de Grondwet, zo memoreren de leden van de **50PLUS**-fractie. Omroepen kunnen niet meer de inhoud van programma's in vrijheid bepalen als de inhoudelijke kaders al van te voren door de NPO zijn vastgesteld. Ook de

Raad van State heeft hierover geadviseerd. Een van de sprekers kondigde zelfs een proces aan. Wat is de visie van de regering op een mogelijk proces in dezen?

De regering stelt in de memorie van antwoord dat de publieke omroep er niet voldoende in slaagt om jongere generaties te bereiken. Waarop grondvest zij deze opvatting? Is er rekening gehouden met het afwijkend bezig zijn en het afwijkend kijkgedrag bij jongere generaties? Is er vergelijkend cijfermateriaal met publieke zenders elders in Europa? Kan de regering in dat geval deze cijfers overleggen?

3. Naar een onderscheidende publieke omroep

Naar aanleiding van het recent verschenen Concessiebeleidsplan zegt de Staatssecretaris over taakopdracht wat betreft amusement het volgende: «Het is dus niet voldoende om aan te tonen dat het publiek van amusementsprogramma's, ook naar het overige aanbod van informatieve, educatieve en culturele aard kijkt en luistert. Ik verwacht dat u aantoon dat dit publiek zonder dat amusementsprogramma niet was bereikt». De leden van de **CDA**-fractie vinden dat hiermee een strengere uitleg wordt gegeven aan de inzet van amusement dan in de wet is bedoeld en dat de interpretatie anders is dan tijdens het debat in de Tweede Kamer. Deelt de regering de opvatting van deze leden en zo nee, waarom niet? Verder vragen deze leden zich af of het mogelijk is om aan te tonen dat het publiek zonder dat amusementsprogramma niet was bereikt. Hoe wordt dit beoordeeld? En acht de regering het juist dat de Staatssecretaris dit ook nog eens per programma aangetoond wil zien?

Graag citeren de leden van de fractie van de **PvdA** uit de memorie van toelichting bij het voorliggende wetsvoorstel: «Wel kan amusement worden ingezet als middel om een informatief, cultureel of educatief doel te bereiken of een breed en divers publiek te trekken en te binden zodat deze doelen onder de aandacht worden gebracht». Dit steunen zij. Echter, in de memorie van antwoord lezen de aan het woord zijnde leden dat de regering van de NPO verwacht dat de NPO per programma aantoon dat dit publiek zonder dat amusementsprogramma niet was bereikt. Naar de mening van de leden van de PvdA-fractie is dit volgens de wetten der logica onmogelijk te bewijzen. Voorts wijkt het af van de volgende beschrijving in de memorie van toelichting: «De publieke omroep zal daarbij worden gevraagd in zijn verantwoording aan te tonen dat hun amusementsprogramma's en het daarmee bereikte publiek ook naar het overige aanbod van informatieve, educatieve en culturele aard kijkt en luistert». De aan het woord zijnde leden steunen dit en achten dit voldoende. Is de regering bereid toe te zeggen dat hiermee wordt volstaan?

De leden van de fractie van de **ChristenUnie** lezen dat de kerntaak van de publieke omroep het voorzien van informatie, educatie en cultuur is. Amusement is toegestaan indien dit bijdraagt aan een van de doelen. Deze leden vragen hoe deze bijdrage gemeten zal worden. De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen bovendien hoe deze kerndoelen zich verhouden tot het levensbeschouwelijke geluid, dat juist een plek heeft binnen de publieke omroep. Zij wijzen erop dat de publieke omroep zo ook een platform blijft waar Nederlanders kennis nemen van elkaars diepste overtuigingen. Zij vragen om een reactie op die uitspraak. Kan een levensbeschouwelijk programma worden afgewezen omdat het niet voldoet aan een van de drie kerndoelen? Deze leden ontvangen graag een nadere toelichting op de ruimte voor levensbeschouwing binnen de publieke omroep.

De financiële positie van de publieke omroep is – zo constateren de leden van de **50PLUS**-fractie – verzwakt door de grote bezuinigingen en het verminderen van de STER-inkomsten, doordat bijvoorbeeld de Champions League niet meer door de publieke omroep wordt uitgezonden. Heeft de regering bij de Stichting Kijkonderzoek en de STER geïnformeerd of haar stelling op p. 22 van de memorie van antwoord juist is dat het uitzenden van minder amusementsprogramma's niet per se tot minder kijkers zal leiden en daarmee tot minder reclame-inkomsten?

De bedoelingen rond het uitzenden van amusement worden volgens de leden van de fractie van 50PLUS steeds schimmiger. Wat is de reden dat de publieke omroep niet mag uitzenden wat ze wil en dus ook amusement? Mogen de kijkers naar de publieke omroep zich niet zonder bijbedoeling vermaken? Moet een André van Duin van het publieke net verdreven worden? Slaat de Raad van State de plank mis als hij stelt dat pluriformiteit een gevarieerd aanbod inhoudt en dat amusement wel degelijk in het pakket thuishoort? Kan de regering uitleggen hoe de uitspraak op p. 21 van de memorie van antwoord – amusement mag slechts ingezet worden ten behoeve van de kerntaken informatie, cultuur en educatie, om een breed en divers publiek te trekken en te binden omdat in deze laatste toepassing amusement uiteindelijk dus de genoemde publieke doelen dient – rijmt met de uitspraak op de daarop volgende pagina dat «de aanscherping van de publieke mediaopdracht er toe leidt dat de kijker geen programma's meer krijgt aangeboden die louter en alleen als doel hebben te amuseren?»

In dezelfde memorie van antwoord schrijft de regering: «Ik verwacht dat de NPO per programma aantoont dat dit publiek zonder dat amusement niet was bereikt». Moet hieruit afgeleid worden dat de NPO dus bij elk amusementsprogramma moet gaan aantonen dat omringende programma's hoger scoren dan zonder amusement? Is dat objectief te meten omdat kijkcijfers bijvoorbeeld ook sterk afhankelijk zijn van het aanbod van de concurrentie?

Op p. 28 van de memorie van antwoord schrijft de regering: «Uiteraard is het belangrijk dat omroeporganisaties inzetten op een zo goed mogelijk contact met hun leden en het publiek. Er is dan nog steeds geen partij die in de gaten houdt of in de totale programmering van de publieke omroep voldoende rekening wordt gehouden met het geheel van interesses en behoeften bij de hele Nederlandse bevolking». Opnieuw stellen de leden van de fractie van 50PLUS hier de vraag: als bij die behoeften amusement een grote rol speelt, moet de kijker dan per definitie naar de commerciële omroep met programmaonderbrekingen gejaagd worden en wat is de noodzaak hiervan?

4. Meer openheid, pluriformiteit en creatieve competitie

Het voorstel tot wijziging van de Mediawet beoogt onder meer dat externe producenten rechtstreeks toegang krijgen tot de NPO, zo constateren de leden van de **CDA**-fractie. Tijdens het gesprek met de deskundigen werd op 8 december door bijzonder hoogleraar Wijffjes aangegeven dat onduidelijk is welke eisen worden gesteld aan externe producenten. Hierbij kan mogelijk worden gedacht aan de onafhankelijkheid van externe producenten. Hoe oordeelt de regering hierover, welke waarborgen zouden moeten worden gevraagd of geboden om de onafhankelijkheid van externe producenten en programma's te waarborgen en hoe denkt de regering dit vorm te geven?

Voorts stelt de regering dat externe producenten de pluriformiteit vergroten omdat creativiteit buiten het publieke bestel nu onbenut blijft doordat externe partijen alleen toegang hebben via de omroeporganisaties. Er gaat een extra deur open, zo wordt gesteld. De leden van de CDA-fractie vragen zich af of het tegenovergestelde niet aan de orde zal zijn omdat er veel deuren dicht gaan als de buitenproducenten aan de NPO leveren. Het mediabestel wordt via de NPO opengesteld voor andere partijen dan de huidige landelijke publieke media-instellingen met een (voorlopige) erkenning. De openheid vernieuwt het bestel en zorgt voor meer pluriformiteit en creativiteit, zo wordt verondersteld. Ook stimuleert het ondernemerschap en biedt kansen voor meer innovatie bij de publieke omroep volgens de regering. Deze leden vragen zich af of er onderzoek is verricht dat deze aannames onderbouwt. Zo ja, waar zijn de uitkomsten van dergelijke onderzoeken te vinden?

Zoals de leden van de CDA-fractie reeds eerder hebben vastgesteld, heeft de Raad van State een zeer kritisch advies gegeven, onder andere over het punt van voorafgaand toezicht. Deze leden vragen waarom er inhoudelijk weinig of niets met het advies van de Raad van State is gedaan. De Raad van State adviseerde dat de wet in ieder geval een regeling moet bevatten waarin de positie van de genrecoördinatoren zodanig wordt vastgelegd dat uitgesloten wordt dat zij voorafgaand toezicht op de inhoud van programma's en uitzendingen kunnen uitoefenen. De regering geeft aan het niet wenselijk te vinden om specifieke functies binnen een organisatie op het niveau van de formele wet te regelen. De leden van de CDA-fractie dringen er bij de regering sterk op aan om alsnog een bepaling op te nemen waaruit blijkt dat voorafgaand toezicht wordt uitgesloten. Kan een dergelijke toezegging aan deze leden worden gedaan?

Het is volgens de regering onontkoombaar dat «in het programmeerproces de genrecoördinatoren en netmanagers een globaal oordeel hebben over de inhoud en dat dat de programmatische keuzes beïnvloedt». De vertegenwoordigers van omroepverenigingen noemen dit feit in strijd met de Grondwet. Kan de regering toelichten wat met bovenstaande zin wordt bedoeld en waarom dit geen voorafgaand toezicht is?

Tijdens het gesprek met de deskundigen is gesproken over de aanwezigheid van een redactiestatuut bij de verschillende omroepen. Op welke wijze worden de redactiestatuten geïnventariseerd en beoordeeld? Tevens zijn de leden van de CDA-fractie benieuwd of er ook bij onafhankelijke producenten en «derden» sprake is van een redactiestatuut.

De regering zegt dat de NPO niet vooraf kan toetsen, zo constateren de leden van de **SP**-fractie. Ook de NPO wees deze suggestie in de hoorzitting van 8 december 2015 van de hand. Met dit in het achterhoofd, kan de regering dan toelichten hoe er geen invloed is bij het inhuren van externe producenten, terwijl de NPO de externe producenten betaalt, met hen in overleg gaat over inhoud van het programma en zelfs over verhaallijnen van series en uitzendingen? Doordat de NPO over de programmering gaat en de mogelijkheid heeft om het programma anders bij een andere omroep onder te brengen, kan de keuze van een presenter worden beïnvloed. De NPO kan eenzijdig besluiten om een programma te stoppen vanwege inhoudelijke redenen. Hoe verhoudt zich dit tot artikel 7 van de Grondwet?

Wanneer omroepen, samen met de externe partij, wijzigingen willen aanbrengen in een programma kan dit alleen wanneer de NPO daar toestemming voor heeft gegeven. Deze toevoeging is na het debat in de

Tweede Kamer gedaan. Wat is de reden voor deze toevoeging? Wordt hiermee de flexibiliteit van de omroepen niet enorm ingeperkt?

Om vernieuwing te kunnen bewerkstelligen, is juist flexibiliteit van groot belang. Door de komst van genrecoördinatoren, naast de zendercoördinatoren, zullen de overleggen toenemen en de sturende rol zal groter worden. Het gevolg is een moloch, die juist niet in kan spelen op de snelle veranderingen. Waarom heeft de regering niet juist gekozen voor meer ruimte voor de omroepen? Immers, zij zijn de aangewezen partijen om nieuwe initiatieven te ontwikkelen.

De bemoeienis van de NPO lijkt zich als gevolg van het voorliggende wetsvoorstel steeds meer richting de inhoud te bewegen, zo constateren de leden van de **PvdA**-fractie. Zeker wanneer omroepen, samen met een externe partij, wijzigingen willen aanbrengen, maar dit alleen mogen indien ze meteen teruggaan naar de NPO voor goedkeuring. Verwijzend naar het belang van pluriformiteit van de publieke media alsmede naar het eerste lid van artikel 2.88 van de Mediawet, menen de leden van de fractie van de PvdA dat de NPO geen bindende inhoudelijke kaders moet kunnen opstellen. Is de regering bereid te respecteren dat omroepen vrijheid hebben om vorm en inhoud van het door hen verzorgde media-aanbod te bepalen en dat hierbij geen plaats is voor bindende inhoudelijke kaders?

Bij de zwaardere rol voor de NPO horen naar de mening van de leden van de fractie van de PvdA goede, interne «checks & balances» met heldere beroepsmogelijkheden. De Raad voor Cultuur doet in zijn advies «De tijd staat open» (vanaf p. 81) hierover een aantal inhoudelijke aanbevelingen met betrekking tot een goed programmastatuut dat van toepassing is op de genre- en zendercoördinatoren en een programma-adviesraad. Graag ontvangen de aan het woord zijnde leden van de regering een reactie van de regering op de inhoudelijke aanbevelingen van de Raad voor Cultuur alsmede de toezegging dat eisen ten aanzien van het programmastatuut in een prestatieovereenkomst met de NPO opgenomen worden.

De sturende rol van de NPO is kaderstellend voor de programmering en leidt tot toetsing en oordelen op programmavoorstellen, zowel op die van producenten en initiatiefnemers van buiten als op die van de omroepen, zo constateren de leden van de fractie van **GroenLinks**. De grens tussen kaders en toetsing en inhoudelijke bemoeienis is diffuus. Veel partijen maken zich daar zorgen over. Volgens de huidige wet is het besluit van de NPO over wel of niet akkoord gaan met een programmavoorstel absoluut. Kan de regering zorgen voor heldere en ondubbelzinnige spelregels en daarbij een mogelijkheid van second opinion instellen voor omroepen en buitenproducenten, zodat voor alle spelers de transparantie en waarborgen toenemen?

De leden van de fractie van de **ChristenUnie** constateren dat nadrukkelijk wordt opgemerkt in de memorie van antwoord dat er geen voorafgaand inhoudelijk toezicht door de NPO op de inhoud van het media-aanbod zal plaatsvinden. Zij vinden dit een juist uitgangspunt, maar merken ook op dat dit lijkt te schuren met de praktijk zoals de omroepverenigingen deze reeds nu al ervaren nu de wet aanstaande is. Tijdens de hoorzitting van 8 december 2015 in de Eerste Kamer zijn deze zorgen verwoord en geïllustreerd met voorbeelden. De aan het woord zijnde leden vragen om een reactie op deze voorbeelden in het licht van voornoemd uitgangspunt. Er is gewezen op de programmavoorstellen van externen die de NPO toewijst aan een omroepvereniging en waarvan de inhoudelijke kaders dan reeds vastgesteld zijn door de NPO. Deze leden vragen om een reactie.

Maar ook bij programma's gemaakt uit het garantiebudget wordt gesteld dat genrecoördinatoren al globaal kennisnemen van de inhoud en dat dit invloed zal hebben op de programmatische keuze die de coördinator vervolgens maakt. Klopt dit, zo vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie, en hoe verhoudt zich dit tot het genoemde uitgangspunt dat er geen voorafgaand inhoudelijk toezicht zal plaatsvinden? Kan een definitie gegeven worden van het toezicht? Deze leden vragen om helder te schetsen welke interpretatie gegeven wordt aan artikel 2.88 Mediawet. Hoe verhoudt de nieuwe rol van de NPO zich tot dit artikel? Zijn er veranderingen in de uitleg ten opzichte van hetzelfde artikel zoals het in 1988 is uitgelegd en zoals het op dit moment functioneert?

Ten aanzien van artikel 2.54, tweede en derde lid, Mediawet vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie om een nadere uitleg. Zij lezen dat als een omroeporganisatie zich aan een voorstel «heeft verbonden en de gestelde kaders wil aanpassen, omdat dit voor de uitwerking beter zou zijn, deze organisatie zich daarvoor meteen moet wenden tot de NPO.» Zij vragen hoe er gehandeld moet worden als pas gedurende de uitwerking van het voorstel duidelijk wordt dat de kaders aanpassing behoeven.

De huidige wijzigingen voorzien in een wijziging van artikel 2.53 van de Mediawet 2008, zodanig dat de raad van bestuur van de NPO de bevoegdheid krijgt om voor al het media-aanbod te besluiten of het al dan niet geplaatst wordt en via welk kanaal dat plaatsvindt. Daarmee bepaalt, zo stellen de leden van de **PvdD** vast, de NPO dus aard en inhoud van de programma's. Dat is strijdig met artikel 7 lid 2 van de Grondwet: «De wet stelt regels omtrent radio en televisie. Er is geen voorafgaand toezicht op de inhoud van een radio of televisie-uitzending». Ook de in artikel 10 van het EVRM gegronde vrijheid van meningsuiting dreigt hierdoor in het geding te komen. Graag ontvangen de aan het woord zijnde leden een reactie van de regering.

De NPO is verplicht een coördinatiereglement op te stellen en moet de wijze waarop de coördinatie en ordening van het media-aanbod plaatsvinden daarin uitdrukkelijk beschrijven. Terwijl de wet per 1 januari aanstaande van kracht moet worden, is dit coördinatiereglement nog niet opgesteld. Dit terwijl de regering specifiek aangeeft, in reactie op de Raad van State, dat vastleggen op wetsniveau niet nodig is mits deze uitwerking elders goed geregeld wordt. Tot op heden is er echter nog geen sprake van nadere uitwerking.

In haar antwoorden op de eerste schriftelijke inbreng geeft de regering aan dat «de kaders die de NPO in overeenstemming met de externe partij stelt, de basis vormen voor de uitvoering van een voorstel». En «dat de omroeporganisaties de kaders kennen die de NPO meegeeft voor de productie». Vervolgens echter schrijft de Staatssecretaris in zijn reactie op het Concessiebeleidsplan 2016–2020 dat hij de NPO verzoekt nog meer toelichting te geven over de werkwijze. Het gaat dan onder andere over het soort kaders dat de NPO wil gaan stellen en de manier waarop kaders door een omroep kunnen worden aangepast. Niet alleen zijn de kaders waarover de Staatssecretaris spreekt – die de werking van de wet zouden moeten verbeteren – er dus nog niet, ook is het nog onduidelijk hoe deze kaders eruit zullen zien.

De Staatssecretaris geeft aan dat hij onlangs per brief aan de NPO heeft aangegeven op welke onderdelen hij nadere uitwerking verlangt, mede op basis van de adviezen van de Raad voor Cultuur en het Commissariaat voor de Media. Het gaat om het toetsingskader voor de aangescherpte mediaopdracht, de werkwijze van de toegang van externe partijen tot het

bestel en de introductie van genrecoördinatoren. Dat toetsingskader ontbreekt.

Juist de diversiteit aan omroepen zorgt voor een evenwichtig karakter van de publieke omroep en zorgt voor draagvlak en aansluiting bij de volledige bevolking. Overgaan tot één overkoepelende organisatie (NPO) met leden zorgt voor het verdwijnen van de pluriformiteit. De keuzevrijheid wordt specifiek weggenomen. Invulling van het begrip publieksbetrokkenheid en het gebruik van de kennis en ervaring van de bestaande organen is dan ook noodzakelijk. Tot op heden is de invulling van de vorm van publieksbetrokkenheid echter nog volledig onduidelijk. Ook de toekomst van de ledenomroepen is niet duidelijk. Gelet op het feit dat er op dit moment veel meer mensen lid zijn van publieke omroepen dan het geval is bij politieke partijen, geeft aan dat draagvlak voor een ingreep als voorgesteld bij het publiek lijkt te ontbreken. Graag ontvangen de leden van de fractie van de PvdD een reactie van de regering.

Door de uitleg en uitwerking van de huidige wet zal de NPO nog meer zeggenschap krijgen over de inhoud van programma's. Zo krijgt de NPO in de voorliggende wet de mogelijkheid om vooraf te toetsen, waardoor de NPO direct invloed krijgt op de inhoud en uitwerking van de programma's. De inhoudelijke keuze van de omroepen, die voor de diversiteit en pluriformiteit van ons systeem zorgen, loopt daarmee ernstig gevaar. Ook heeft de NPO zeggenschap over de presentatie van een programma. Doordat de NPO over de programmering gaat en de mogelijkheid heeft om het programma bij een andere omroep onder te brengen, is het voor omroepen feitelijk onmogelijk afwijkende keuzes te maken van de wensen van de NPO. De NPO kan eenzijdig besluiten om een programma te stoppen vanwege inhoudelijke redenen. Dit was onder andere het geval bij het programma Opium, dat eenzijdig door de NPO is gestopt vanwege de verkeerde invulling en keuzes over cultuur en de opzet van het programma, ofwel op inhoudelijke gronden. Tot slot eist de NPO dat hoofdpersonen van een serie eerst aan de NPO worden voorgelegd. Daarbij wordt dus tevens effectief getoetst op inhoud. Wederom krijgen de leden van de PvdD-fractie graag opheldering van de regering over deze punten.

De leden van de **50PLUS**-fractie wijzen op de inperking van de vrijheid van omroepen om zelf het door hen verzorgde media-aanbod te bepalen. Immers wanneer omroepen met externe partijen wijzigingen willen aanbrengen op de inhoud dan dient METEEN verplichte goedkeuring verkregen te worden van de NPO. Door geen wettelijk kader te scheppen waarbinnen de NPO moet opereren, zijn slechts de interne regelingen van de NPO leidend bij de uitvoering van de publieke mediaopdracht en ontstaat onduidelijkheid over de positie en rol van omroepverenigingen. Rolverdeling tussen NPO en omroeporganisaties wordt onduidelijker, want hoewel omroeporganisaties zelf verantwoordelijk blijven voor vorm en inhoud bij het produceren van media-aanbod, kan en mag de NPO goedkeuring voor wijzigingen onthouden op grond van ontbreken van kwalitatieve en evenwichtige programmering. Betekent dit niet een directe inperking van de vrijheid van omroepen?

In het wetsvoorstel worden naast de zendercoördinatoren ook genrecoördinatoren geïntroduceerd. Op welke wijze dit geregeld kan worden en wie welke bevoegdheden krijgt, is op geen enkele manier aangegeven of zelfs maar aangeduid. Zo ontbreekt op dit moment een coördinatiereglement. Het wordt overgelaten aan de interne regelingen van de NPO. Bestaat er geen vrees dat er nieuwe overlegstructuren in het leven worden geroepen met alle bijbehorende administratieve rompslomp die het creatief programmeren belemmert?

5. Meer gemeenschappelijkheid en herkenbaarheid

De leden van de **CDA**-fractie plaatsen in toenemende mate vraagtekens bij de garantie dat de publieke omroep onafhankelijk kan blijven functioneren. Het zal de regering ongetwijfeld niet zijn ontgaan dat in het gesprek met de commissie meerdere deskundigen zich zorgen maken over de onafhankelijkheid. De zorg dat voorafgaand toezicht inhoudelijke impact heeft, lijkt bewaarheid te worden door de meningen en ervaringen van de verschillende deskundigen die spraken namens onder andere de omroepverenigingen en de NOS. Eerder is geweest op de in de ogen van de leden van de CDA-fractie ongewenste cumulatie van benoemingen waarbij de Minister of Staatssecretaris een bepalende en doorslaggevende stem heeft. Deze leden voelen zich in hun opvatting zeer gesterkt door de reacties, zowel vanuit de omroepen als vanuit de wetenschap.

Deze leden zijn benieuwd naar de reactie van de regering op de suggestie van hoogleraar Van Eijk om een brede discussie te faciliteren over de impact van politieke besluitvorming uit heden en verleden en haar impact op onder andere artikel 7 Grondwet en artikel 10 EVRM. Recent hebben deze leden kennisgenomen van benoemingen van leden van de raad van toezicht van de NPO. Tijdens het gesprek met deskundigen werd onder meer kritiek geuit op de benoeming van de voorzitter van deze raad en er werd zelfs gesproken over een «politieke» benoeming. Hoe oordeelt de regering hierover? Kan worden ingegaan op de wijze waarop de benoeming tot stand is gekomen van de verschillende leden en hoe in individuele gevallen per lid de onafhankelijkheid wordt gegarandeerd? Wie zijn bij de benoeming van de raad van toezicht betrokken geweest? Tenslotte zijn deze leden benieuwd hoe in de benoeming van de nieuwe voorzitter (2016) van de Raad voor Cultuur wordt voorzien. Kan de regering hierover duidelijkheid geven?

Tijdens het deskundigengesprek en vanuit omroepinstellingen zijn zorgen geuit over de invloed van de NPO. Kan de regering de leden van de CDA-fractie toezeggen dat de NPO zich nooit kan en zal bemoeien met de aanstelling van presentatoren van omroepen, journalistieke keuzes in programma's en dat de onafhankelijkheid nooit in het geding zal zijn? Verder zijn deze leden benieuwd wie de NPO toetst op zijn doelmatigheid. Kan de regering verduidelijken hoeveel financiële middelen naar de NPO gaan, hoe de personele ontwikkeling de afgelopen tien jaren bij de NPO is geweest en waaraan het beschikbare budget is besteed?

Overigens hechten deze leden eraan te benadrukken dat juist de diversiteit van omroepen ervoor zorgt dat er sprake is van een breed en pluriform programma-aanbod. Onderschrijft de regering het unieke karakter van het Nederlandse bestel in vergelijking met andere landen? Deelt de regering de opvatting van deze leden dat de omroepverenigingen met 3,5 miljoen leden, aangevuld met de programma's van onder meer de NOS, op een breed draagvlak onder de bevolking kan rekenen? Wie controleert het aanbod dat wordt voorzien voor en door de NPO? Zou ook het college van omroepen hierin een rol kunnen spelen? Indien niet, wat is er tegen?

Bij de hoorzitting op 8 december 2015 werd door enkele sprekers aangehaald hoe de NPO nu reeds de programmering beïnvloedt, zo memoreren de leden van de **SP**-fractie. Zo beslist deze mee welke mensen geïnterviewd worden of welke presentator wel of niet een programma mag presenteren. Wanneer dergelijke zaken nu al gebeuren, hoe kan de regering dan zeggen dat dit in de toekomst niet zal gebeuren, juist omdat de rol van de NPO versterkt wordt? Welke waarborgen zitten er in deze wet tegen een bepalende rol van de NPO? Want is het niet juist

die bepalende rol die deze wet maakt tot het middel voor de regering om meer grip te krijgen op de omroepen?

Hoe oordeelt de regering over de opmerkingen dat de politiek wel heel dicht bij de publieke omroep komt door de benoemingen in de raad van toezicht?

Naar het oordeel van de leden van de **PvdA**-fractie staan de bevoegdheid van de regering tot het benoemen van de raad van toezicht van de NPO alsmede de instemmingsbevoegdheid bij de benoeming van de raad van bestuur haaks op de eis van een onafhankelijke overheid als het gaat om informatievoorziening. Dit baart extra zorgen gegeven de vergrote invloed van de NPO.

Met betrekking tot de raad van toezicht van de NPO lezen de leden van de fractie van de PvdA dat vacatures onder opgave van het functieprofiel openbaar worden gemaakt. De regering laat zich bij de voordracht voor de benoeming adviseren door een onafhankelijke benoemingsadviescommissie. Echter, professor Van Eijk van de Universiteit van Amsterdam meent dat de wijze van benoeming op gespannen voet staat met niet alleen artikel 10 EVRM, maar ook met diverse aanbevelingen en resoluties van de Raad van Europa. Graag ontvangen de aan het woord zijnde leden van de regering een reactie op deze analyse. Professor Van Eijk concludeert: «Procedures zijn intransparant en benoemingen zijn onderwerp van willekeur». Deelt de regering deze conclusie? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke consequenties verbindt zij daaraan?

Zojuist is een nieuwe raad van toezicht van de NPO geworven. Graag vernemen de leden van de fractie van de PvdA hoe de onafhankelijkheid van de benoemingsadviescommissie door de regering is geborgd. Daarbij achten zij het vanwege het belang van continuïteit hoogst onwenselijk dat er een geheel nieuwe raad van toezicht van de NPO aan zal treden. Is de regering dit met hen eens? En is de regering dan ook bereid er zorg voor te dragen de zittingstermijnen van de individuele leden zodanig te differentiëren dat continuïteit in de raad van toezicht van de NPO geborgd wordt en de leden fasegewijs aftreden, zodat deze in de toekomst niet langer als geheel van samenstelling wijzigt?

Ten aanzien van de raad van toezicht pleit de Raad van State voor een onafhankelijke benoeming. Daarbij wijzen de leden van de fractie van de PvdA erop dat de wettelijke verankering van de benoemingscommissie waarnaar de regering verwijst niet volstaat, aangezien die commissie immers door de overheid wordt aangesteld. En dat staat nu juist haaks op de onafhankelijkheid zoals bepleit door de Raad van State. De leden van de fractie van de PvdA menen derhalve dat de raad van toezicht via coöptatie moeten worden gekozen, met hoogstens goedkeuring door de regering. Is de regering bereid dit toe te zeggen?

Met betrekking tot de raad van bestuur van de NPO constateren de leden van de fractie van de PvdA dat deze een grotere sturende bevoegdheid krijgt als gevolg van het voorliggende wetsvoorstel. Belangrijk in dit kader is de aangenomen motie-Mohandis/Segers (nr. 42) over de benoeming van leden van de raad van bestuur van de NPO, waarin wordt voorgesteld dat deze voortaan benoemd worden door de raad van toezicht en niet langer met instemming van de Minister. De indieners vinden het onwenselijk dat de benoeming van toekomstige en nieuwe bestuurders van de NPO een politieke aangelegenheid kan zijn en achten het daarom wenselijk dat benoemingen rechtstreeks en alleen gedaan worden door de raad van toezicht, zonder tussenkomst van de Minister. De leden van de fractie van de PvdA steunen de lijn van de aangenomen motie. Echter, de

motie verzoekt de regering slechts te onderzoeken hoe de benoemingen van nieuwe NPO-bestuurders het meest onafhankelijk kunnen plaatsvinden. Een onderzoek gaat de aan het woord zijnde leden niet ver genoeg. Derhalve vragen de leden van de PvdA-fractie de regering toe te zeggen dat het voorstel zoals geformuleerd in de voornoemde motie zodanig geïmplementeerd zal worden dat alleen de raad van toezicht van de NPO over de benoeming van de raad van bestuur gaat en dat de regering hier geen bemoeienis meer mee heeft.

Breed leeft het besef dat de politiek een grotere afstand moet hebben tot de publieke omroep en met name de NPO, zeker nu de NPO in plaats van een coördinerende rol een sturende rol krijgt. De leden van de fractie van **GroenLinks** willen graag helder van de regering weten of zij bereid is de rol van de regering bij de benoemingen van de raad van toezicht en de instemming op de benoeming van de voorzitter van de raad van bestuur los te laten. Op deze wijze zou de onafhankelijkheid van het publieke stelsel bevorderd worden.

Publieke verantwoording van het bestel als geheel is in de ogen van de leden van de fractie van GroenLinks onvoldoende geborgd. De omroepen doen dat voor een deel via hun leden, maar dat vertegenwoordigt nog geen derde deel van de samenleving. Hoe kan de regering zorgen dat de NPO als sturende organisatie van het gehele bestel zowel in de sturing (samenstelling raad van toezicht en raad van bestuur) en in de verantwoording (publieksraad of anderszins) voeling houdt met en zich rekenschap geeft van de wensen en behoeften van verschillende en brede groepen kijkers en luisteraars?

Tijdens de hoorzitting in de Eerste Kamer (d.d. 8 december 2015) is door meerdere deskundigen gewezen op de ongewenste aspecten van groeiende overheidsbemoeienis en het ontbreken van waarborgen daartegen. De leden van de fractie van de **ChristenUnie** constateren dat dit deels al het geval is binnen de huidige wet. Zij vragen hoe de regering dit beoordeelt en of overwogen is om op dit punt de wet steviger te herijken. Zij vragen of op het stelsel van de huidige wet en de betrokkenheid van de overheid opmerkingen zijn ontvangen vanuit de Raad van Europa. Zij vragen tevens hoe de wijze van benoemingen bij het Commissariaat voor de Media, de raad van toezicht van de NPO en de raad van bestuur van de NPO zich verhouden tot aanbevelingen en resoluties van de Raad van Europa op dit punt.

De afstand tot de politiek waarborgt de onafhankelijkheid van de publieke omroep, zo menen de leden van de fractie van de **PvdD**. Doordat de Staatssecretaris rechtstreeks verantwoordelijk zal zijn voor de benoemingen van de raad van toezicht en tevens verantwoordelijk is voor de benoeming van het Commissariaat voor de Media, de Raad voor Cultuur en indirect de raad van bestuur van de NPO (via de raad van toezicht) krijgt de politiek directe invloed op besturing en toezicht op de publieke omroep. De onafhankelijkheid van de publieke omroep komt daarmee direct in gevaar. Graag ontvangen de aan het woord zijnde leden een reactie van de regering.

De leden van de **50PLUS**-fractie hebben vragen over de drietrapsraket van structuur:

1. De regering benoemt de raad van toezicht;
2. De raad van toezicht benoemt met instemming van de Minister de raad van bestuur en
3. De raad van bestuur benoemt de genrecoördinatoren, waarbij de genrecoördinator volgens dit wetsvoorstel voorafgaand toezicht op de inhoud en vorm van programma's kan uitoefenen.

Dit is een onwenselijke situatie en geeft in ieder geval de schijn dat de onafhankelijkheid van besluitvorming in het geding is. Waarom is het advies van de Raad van State om de raad van toezicht op een andere wijze te benoemen niet opgevolgd? Wil de regering een (onnodig) stevige greep op het bestel houden? Hoe worden de bevoegdheden tussen de raad van toezicht en het Commissariaat voor de Media afgebakend?

In het licht van het boven gestelde willen de leden van de 50PLUS-fractie graag een toelichting op een tweetal recente benoemingen.

- a. Het voorzitterschap van de NTR. Is het juist dat een voorgedragen kandidaat die geen lid was van de VVD door de Staatssecretaris is afgewezen en dat hij daarna iemand benoemd heeft die wel lid van de VVD is?
- b. De voorzitter van het college van omroepen, de heer Gerard Timmer, die op 8 december jl. het woord voerde namens de NOS, NTR, VPRO, EO, AVRO-TROS, KRO-NCRV en BNN-VARA, zei in de Eerste Kamer het volgende: «De recente aanstelling van een partijgenoot van de huidige Staatssecretaris als voorzitter van de raad van toezicht van de NPO kan in het licht van het bovenstaande, zonder aanzien des persoons, niet anders dan als ongemakkelijk worden ervaren». Hij doelde daarmee op de benoeming van een voormalig VVD-wethouder door de huidige VVD-staatssecretaris, die tijdens dat wethouderschap fractievoorzitter was. Kan de regering beamen dat zelfs iedere schijn van «vriendjespolitiek» vermeden dient te worden? Heeft de regering begrip voor de woorden die de heer Timmer namens de bovengenoemde omroepen in het openbaar uitsprak? Pleit dit er niet ook eens extra voor om de invloed van de staat af te bakenen?

6. Nieuwe verhoudingen in het bestel

In de Tweede Kamer is uitgebreid gediscussieerd over transparantie van kosten. Uiteindelijk heeft een meerderheid van de Kamer ingestemd met een motie-Verhoeven/Mohandis (nr. 26) waarin wordt verzocht om rapportage op genreniveau omdat het publiceren van de kosten per programma een bedreiging kan zijn voor de in de Mediawet verankerde kernwaarde van de publieke omroep, namelijk onafhankelijkheid van commercie en politiek. In de reactie op het Concessiebeleidsplan geeft de Staatssecretaris aan zich daarin te kunnen vinden, maar vraagt hij tegelijkertijd ook om een protocol waarin wordt vastgelegd dat, als de Tweede Kamer vragen stelt over de kosten van een individueel programma, de omroepen die ook direct moeten geven en dat de Staatssecretaris deze altijd openbaar moet kunnen maken. De leden van de **CDA**-fractie veronderstellen dat dit alsnog kan of zal leiden tot discussies over wenselijkheid van programma's. Kan de regering toelichten dat deze angst niet terecht is, welke waarborgen worden gegeven en hoe een afweging wordt gemaakt bij de beantwoording van vragen over individuele programma's? Indien de regering die afweging niet maakt, hoe moet dan de betreffende motie van de Tweede Kamer worden geduid?

Voorts vragen deze leden zich in algemene zin af wat de personele gevolgen zijn van de voorgestelde wetswijziging. Wat betekenen de nieuwe functies voor de bureaucratie bij de omroep en hoe verhoudt zich dit tot de ontwikkeling op de redacties? Kan de regering de leden van de CDA-fractie garanderen dat een en ander niet ten koste gaat van de beschikbare programmabudgetten?

Overigens zijn deze leden benieuwd naar de gemiddelde kosten van een uur programmering bij de publieke omroep in Nederland. Tevens vragen deze leden de regering om een overzicht te geven van de gemiddelde programmakosten per uur in onder meer het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, België en Frankrijk.

Graag citeren de leden van de fractie van de **PvdA** uit de motie-Verhoeven/Mohandis (nr. 26) die door de Tweede Kamer is aangenomen: «verzoekt de regering, in overleg met de NPO-organisatie zich in te zetten voor een door het Commissariaat voor de Media gevalideerde standaardisering voor maximale transparantie van de kosten van de programmering op het niveau van genres». Dit steunen zij. Echter, in de memorie van antwoord lezen de aan het woord zijnde leden dat de regering op grond van haar grondwettelijke informatieplicht desgevraagd transparantie van de kosten op het niveau van individuele programma's wenst. Voorts schrijft de regering zelfs voorstander te zijn van transparantie over de kosten van de publieke omroep op programmaniveau.

Naar de mening van de leden van de PvdA-fractie is dit strijdig met de onafhankelijkheid van de publieke omroep van de overheid zoals vastgelegd in de Mediawet zelf, de Grondwet en het EVRM. De regering moet alleen die informatie geven aan het parlement die terug te voeren is op haar taken uit de Mediawet. Op het punt van de kosten op het niveau van individuele programma's heeft de regering geen taak. Het parlement stelt jaarlijks het budget vast van de publieke omroep om de wettelijke taak zelfstandig en onafhankelijk uit te kunnen voeren. De rechtmatigheid wordt door het Commissariaat voor de Media beoordeeld. De doelmatigheid is aan de publieke omroep, en achteraf wordt daarover verantwoording afgelegd. De aan het woord zijnde leden vragen de regering derhalve af te zien van verzoeken tot transparantie op programmaniveau. Is de regering bereid dit toe te zeggen?

Ook de voornemens van de regering om geheimhoudingsafspraken te verbieden, grijpen naar het oordeel van de leden van de PvdA-fractie in in de private belangen van contractpartijen en de contractvrijheid en de vrijheid van ondernemen. Daarbij gaat het hier om private omroepen die contracten sluiten over programmatitels en niet de NPO. Voorts heeft de NPO niet de bevoegdheid dit af te dwingen. De aan het woord zijnde leden vragen de regering er derhalve vanaf te zien om geheimhoudingsclausules te verbieden. Is de regering bereid dit toe te zeggen?

De leden van de fractie van de **ChristenUnie** benadrukken dat zij de leden van de omroeporganisaties ook als betrokken publiek zien. Zij vragen zich af op welk ander gebied zoveel leden zich georganiseerd hebben. Zij vermoeden dat alleen de ANWB een betere score zal hebben. In de memorie van antwoord proeven ze de stelling dat de omroepverenigingen zich niet op de volle breedte van het Nederlandse volk richten. Zij vragen of omroepverenigingen volgens de regering het algemene belang dienen. Zij vragen bovendien hoe de georganiseerde publieksbetrokkenheid van de NPO straks inzichtelijk zal worden gemaakt en welke kosten daar mee verbonden zijn.

De NPO krijgt in het wetsvoorstel de opdracht om te zorgen voor publieksbetrokkenheid ter aanvulling op de band die de omroeporganisaties met hun leden en publiek hebben, zo constateren de leden van de **50PLUS**-fractie. De regering wil dat het publiek betrokken wordt bij «strategische keuzes en door verantwoording af te leggen over het beleid en de programmering». Kan de regering eens schilderen hoe in de praktijk dit betrekken bij strategische keuzes moet plaatsvinden? Denkt zij daarbij

aan referenda via internet? Wat te doen als het publiek graag wil dat de publieke omroep amusement uitzendt?

In de memorie van antwoord stelt de regering dat de omroeporganisaties een achterban hebben van 3,5 miljoen leden, maar dat de publieke omroep er moet zijn voor de ruim 17 miljoen Nederlanders. De optelsom van het aanbod van de omroeporganisaties is niet gelijk aan het geheel van interesses en behoeften bij het publiek, zegt de bewindsman die het amusement grotendeels wil afschaffen. Is het aantal leden van de omroeporganisaties niet enorm groot als je het bijvoorbeeld vergelijkt met het ledental (30.000) van de grootste politieke partij? Meent de regering dat ook zuigelingen, kleuters, scholieren, huisgenoten etc. meegeteld moeten worden? Waarop is de bewering gebaseerd dat het aanbod niet gelijk is aan de totale interesses en behoeften bij het publiek? Is dat onderzocht?

7. Meer samenwerking in en met de regio

Het is volgens de leden van de **CDA**-fractie ook van belang te weten wat de programmakosten zijn van een uur radio en/of televisie bij de regionale publieke omroep. Is het de regering bekend dat de 13 ondernemingsraden en de 13 redactieraden van de regionale publieke omroep zich grote zorgen maken over de financiële budgetten die in de toekomst beschikbaar worden gesteld? Ook maken zij zich grote zorgen over de wijzigingen in de Mediawet. Op welke wijze heeft de regering met ondernemingsraden en redactieraden overlegd over de toekomstige situatie? De regionale omroepen moeten per 1 januari 2017 17 miljoen euro bezuinigen. Acht de regering dit haalbaar zonder dat zulks ten koste gaat van de programmering en het journalistieke werk? De regering heeft aangegeven dat de regionale omroepen zich nog meer dan tot nu toe moeten richten op de haarvaten van de regio's. De ambities van de nieuwe wet en de bezuinigingen maken dit volgens de ondernemingsraden en redactieraden nagenoeg onmogelijk. Op basis waarvan is het volgens de regering wel haalbaar?

De regering gaf in reactie op vragen in de Tweede Kamer aan dat naast de eerder genoemde 12 miljoen euro ook een resterend bedrag van 5 miljoen euro in de backoffice van de regionale omroepen zou kunnen worden bezuinigd. «Dit is echter een foute voorstelling van zaken», aldus de gezamenlijke ondernemingsraden. «Het gevolg is dat redacties direct met bezuinigingen te maken krijgen». Hoe oordeelt de regering over deze opvatting en hoe verhoudt zich dit tot de eerdere opdracht dat omroepen juist meer in plaats van minder in de regio zouden moeten doen?

Op welke wijze kan de eigen identiteit van de regionale omroepen worden behouden? Hoe kan in de toekomst publiek-private samenwerking binnen een provincie worden vormgegeven als de betreffende regionale omroep bestuurlijk in een groter geheel is opgegaan? In het debat met de Tweede Kamer heeft de regering toegezegd nader overleg te zullen plegen met de provincie Fryslân over de bijzondere positie van de regionale omroep in deze provincie. Is dit overleg reeds geweest en wat zijn de uitkomsten?

Voorts hebben de leden van de CDA-fractie in meerdere gesprekken met vertegenwoordigers van de omroepen te horen gekregen dat men voor de uitwerking van het toekomstig organisatiemodel meer tijd nodig heeft. Ondernemingsraden achten het huidige tempo onverantwoord. Deze leden zijn benieuwd of de regering aan die bezwaren tegemoet wil komen en de regionale omroepen – in het bijzonder de directies, ondernemingsraden en redactieraden – meer tijd wil geven door uitstel van de voorgenomen wetwijziging. Dit sluit aan bij de wens van deze leden om ook ten

aanzien van de toekomstige organisatie van de RPO de benoemingswijze van de raad van toezicht en de bestuurders van de omroepen nogmaals tegen het licht te houden. Op welke wijze voorkomt de regering directe politieke sturing op de benoemingsprocessen? Anderzijds hebben deze leden de vraag op welke wijze de regionale betrokkenheid bij benoemingen voldoende wordt geborgd.

Ten slotte zijn de leden van de CDA-fractie benieuwd wat in de ogen van de regering het eindbeeld moet zijn tussen NPO, RPO en de lokale (publieke) omroepen.

Grote zorg komt er ook van de kant van de regionale omroepen, zo stellen de leden van de **SP**-fractie vast. De redacties worden weliswaar heel gelaten, maar een journalist zal alles zelf moeten gaan doen. Item voorbereiden, interviewen, filmen, monteren en soms ook nog de knoppen in de studio bedienen. Natuurlijk zijn er al mensen die op deze wijze hun werk uitoefenen, maar de tijd die dit kost en de capaciteit, zowel als kwaliteit die dit vraagt, zal ongetwijfeld raken aan de kwaliteit van de journalistiek. Is de regering het met leden van de fractie van de SP eens dat door de verhoging van de werkdruk de kwaliteit van de journalistiek onder druk dreigt te komen? Op welke wijze wil de regering de onderzoeksjournalistiek in de regio te verstevigen?

De regering heeft in de Tweede Kamer gezegd dat van de 17 miljoen die er nog bezuinigd dient te worden op de regionale omroep, er nog 5 miljoen niet belegd is, maar dat deze in de backoffice gevonden zal gaan worden. Graag zouden de leden van de fractie van de SP hier een toelichting op zien. Immers alle diensten gaan in elkaar op met shared services en daarmee is een deel van de 17 miljoen euro gehaald. De vrees is dat de overige 5 miljoen alsnog op de redacties terecht komen. Hoe kan de regering garanderen dat dit niet gebeurt? Hoe denkt de regering dat de regionale omroepen de taak om de lokale journalistiek in de haarvaten van de lokale politiek te laten opereren, kunnen uitvoeren?

Ten aanzien van de plannen met betrekking tot de regionale omroepen leggen de leden van de fractie van de **PvdA** graag twee vragen voor aan de regering. Ten eerste, kan de regering garanderen dat de gevraagde bezuiniging van 17 miljoen euro niet ten koste gaat van de redacties en programma's? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet? Ten tweede, kan de regering garanderen dat de benoeming van de verantwoordelijke bestuurders van de RPO op zorgvuldige wijze plaatsvindt? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet? De leden van de fractie van de PvdA denken hier, bijvoorbeeld, aan verzaamd voordrachtsrecht door de ondernemingsraad, en niet louter adviesrecht.

De leden van de fractie van **GroenLinks** krijgen via de ondernemingsraden van de regionale omroepen bezorgde geluiden over het tempo van de omvorming, de daarmee gepaard gaande onzorgvuldigheid en de nu al gevoelde centrale sturing op bedrijfsvoering en techniek en bezuinigingen die ook gevolgen hebben voor de inhoud van de programmering. Kent de regering deze zorgen? Ziet zij mogelijkheden om de zorgvuldigheid in dit proces te vergroten? Of anders gezegd: wat gaat er mis als de vorming van de RPO een half jaar of een jaar later tot stand komt?

Het lid van de fractie van de **OSF** stelt de volgende vragen. In de Stichting ROOS bestaat al een betrekkelijk nauwe vorm van samenwerking tussen de regionale omroepen. Waarom vindt de regering het zo noodzakelijk om tot één gezamenlijke organisatie, de RPO, te komen om de opgelegde bezuiniging van 17 miljoen euro te kunnen uitvoeren? Is daarvoor de samenwerking binnen ROOS niet een voldoende voorwaarde?

De regering noemt het een wens van de gezamenlijke regionale omroepen om te komen tot de samenbundeling van de nu nog zelfstandige omroepen in één RPO met sturende bevoegdheden. Uit de reacties blijkt dat deze wens zeker niet door alle omroepen en ook niet door alle provincies wordt gedeeld. Ontvalt daardoor niet een belangrijk element aan de motivering van het voorstel met betrekking tot de RPO? De regering meent de besparing van 17 miljoen euro door de RPO te kunnen laten vinden in samenwerking in techniek en backoffice. Wordt niet, ook door ROOS, aangenomen dat zeker € 5 miljoen op deze wijze niet beschikbaar kan komen? Waar moet dit deel van de bezuiniging dan volgens de regering wel worden gehaald?

De regionale omroepen gaan ervanuit dat zij binnen de RPO hun positie als zelfstandige organisaties kwijt raken. Op een vraag van de leden van de SP-fractie met betrekking tot Omrop Fryslân antwoordt de regering echter «In dit wetsvoorstel blijft Omrop Fryslân een zelfstandige organisatie». Het voorliggende wetsvoorstel regelt nog niet de wijze waarop in het beoogde nieuwe bestel de inbedding van de omroepen organisatorisch plaats zal vinden. In hoeverre is duidelijk dat de regionale omroepen «zelfstandige organisaties» blijven en hoever zal dan die zelfstandigheid reiken? Deze vraag is zeker belangrijk met betrekking tot het te voeren personeelsbeleid, zowel wat het redactionele als het technisch-ondersteunende deel van de organisaties aangaat.

De Staatssecretaris heeft gesprekken gevoerd met het College van Fryslân over de toekomstige positie van Omrop Fryslân in het regionale omroepbestel. Is daarbij inhoudelijk overeenstemming bereikt of lopen deze gesprekken nog? Is de regering niet van mening dat door de oprichting en inrichting van de RPO met onomkeerbare maatregelen vooruitgelopen wordt op nog nader te overwegen besluiten ten aanzien van de (meer of minder zelfstandige) positie van de regionale omroepen?

8. Overig

De leden van de **CDA**-fractie stellen in algemene zin de vraag wat de organisatorische inbedding van de rechtenentiteit is. Is het instituut «Beeld en Geluid» wellicht een optie? Wat is de positie van externe producenten in relatie tot de rechten?

9. Financiën

In het voorlopig verslag hebben de leden van de fractie van **50PLUS** erop gewezen dat de verplichte omroepbijdrage (kijk- en luistergeld) destijds bedoeld was om de publieke omroep te vrijwaren van algemene Rijksbezuinigingen. De vraag werd gesteld welk bedrag de publieke omroep nu tot zijn beschikking zou hebben als de omroepbijdrage gehandhaafd was. De regering beantwoordt deze vraag niet concreet omdat vele factoren de afgelopen jaren tot wijzigingen hadden kunnen leiden. Een op zich juiste constatering. Om toch een indicatie te hebben hoe de situatie is veranderd, stellen de aan het woord zijnde leden de vraag op een andere manier. Indien het totale budget van de omroepbijdrage uitsluitend geïndexeerd zou zijn zonder verdere wijzigingen, welk bedrag in euro's zou er dan in 2016 beschikbaar zijn geweest en hoe verhoudt zich dat tot de nu geldende subsidie door het Rijk?

De leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zien de reactie van de regering – graag **uiterlijk 14 januari 2016** – met belangstelling tegemoet.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
De Vries-Leggedoor

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Bergman